

Er du klar til at arbejde?

Beskæftigelsesindsatsen set fra et borgerperspektiv

Sophie Danneris, ph.d. stipendiat
Væksthuset & Aalborg Universitet

BESKÆFTIGELSE- INDSATSEN GIVER MENING

læreikkefor
lørgerne

RAPPORT

BESKÆFTIGELSE
INDIKATOR PROJEKT

Konklusion

- **Arbejdsmarkedsparathed er flydende over tid:** Svaret på spørgsmålet: '*Er du klar til at arbejde?*' afhænger af den konkrete situation, mødet med jobcentret og matchet med virksomheder
 - **Mening, sammenhæng og fremdrift:** Evnen til at skabe mening sammen med borgeren i en sammenhængende og fremadskridende proces, er det der virker ifølge borgerne
 - **Derfor: One size doesn't fit all:** Den samme indsats virker forskelligt afhængigt af den måde borgerne forstår og oversætter indsatsen til deres individuelle situation
-

Disposition

- Bag om BIP
 - Datagrundlag for forløbsstudie
 - Forandringer over tid i ledighedsforløb
 - Beskæftigelsesindsatsen set fra et borgerperspektiv
 - Kvalitetsparametre
 - Afsluttende refleksioner
-

Bag om BIP: Udfordring

- Aktiv beskæftigelsesindsats koster for de **ikke-arbejdsmarkedsparate** ca. 4 mia.
 - Nedslående resultater ift. jobeffekter af indsatser for denne gruppe
 - Rigsrevisionens rapport fra 2010: *”Effektundersøgelsen viser, at aktivering af ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere ikke har en positiv beskæftigelseseffekt.... **De aktiverede kom i selvforsørgelse eller beskæftigelse en mindre del af tiden end de ikke-aktiverede.**”*
 - Beskæftigelsesministeriet svarede bl.a.:
*”Formålet med aktivering er, at de skal i beskæftigelse. Det er et skridt på vejen til beskæftigelse, at de ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere kommer **tættere på arbejdsmarkedet....**”*
-

Målgruppen i BIP

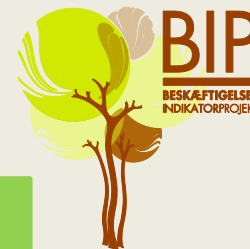
Målgruppen i projektet

- Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, dvs. + 30 år
 - Unge er dog medtaget i 4 jobcentre – giver mulighed for at teste på om projektets resultater også gælder for unge
-

Bag om BIP: Formål

- At undersøge hvilke betydning beskæftigelsesindsatsen har for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtageres forløb mod arbejdsmarkedet
 - Hvilke indikatorer for arbejdsmarkedsparathed der har en **dokumenteret sammenhæng** med job
 - Hvilken viden om arbejdsmarkedsparathed findes i **borgernes erfaringer** med beskæftigelsesindsatsen?
-

Bag om BIP: Datagrundlag

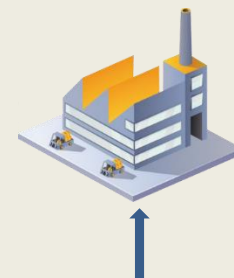
Progressionsmåling, kvantitativt 4-årigt forløbsstudie

Arbejdsgiversyn
hvad er vigtigt

Kvalitativt 2-årigt forløbsstudie

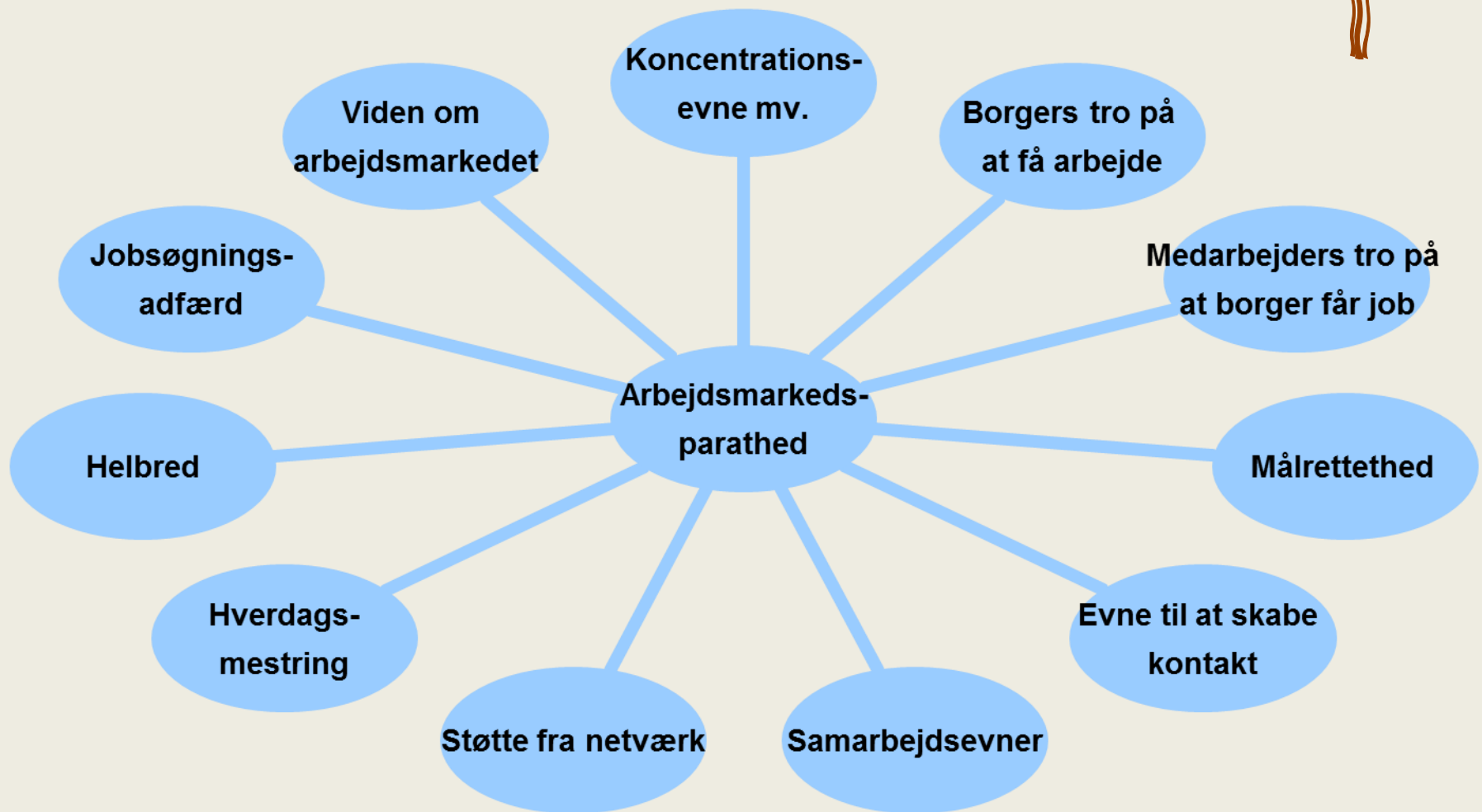
Indsats → Samtale → Indsats → Samtale → Indsats → Jobsøgning →

Spot på samtalen
Observationer af samtaler mellem ml.
borger og sagsbehandler

Udsatte borgeres syn
hvad var afgørende for, at
de kom i job

Bag om BIP: Indikatorer

Baseret på omfattende litteraturstudie af både internationale og nationale studier

Primært spørgsmål på 5-skala. 1 er laveste score, 5 er højest

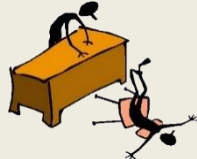
Progressionsmåling, kvantitativt 4-årigt forløbsstudie

Arbejdsgiversyn
hvad er vigtigt

Kvalitativt 2-årigt forløbsstudie

Indsats → Samtale → Indsats → Samtale → Indsats → Jobsøgning →

Spot på samtalen
Observationer af samtaler mellem ml.
borger og sagsbehandler

Udsatte borgers syn
hvad gør sig gældende for, at
de kom i job

Bagvedliggende forudsætninger

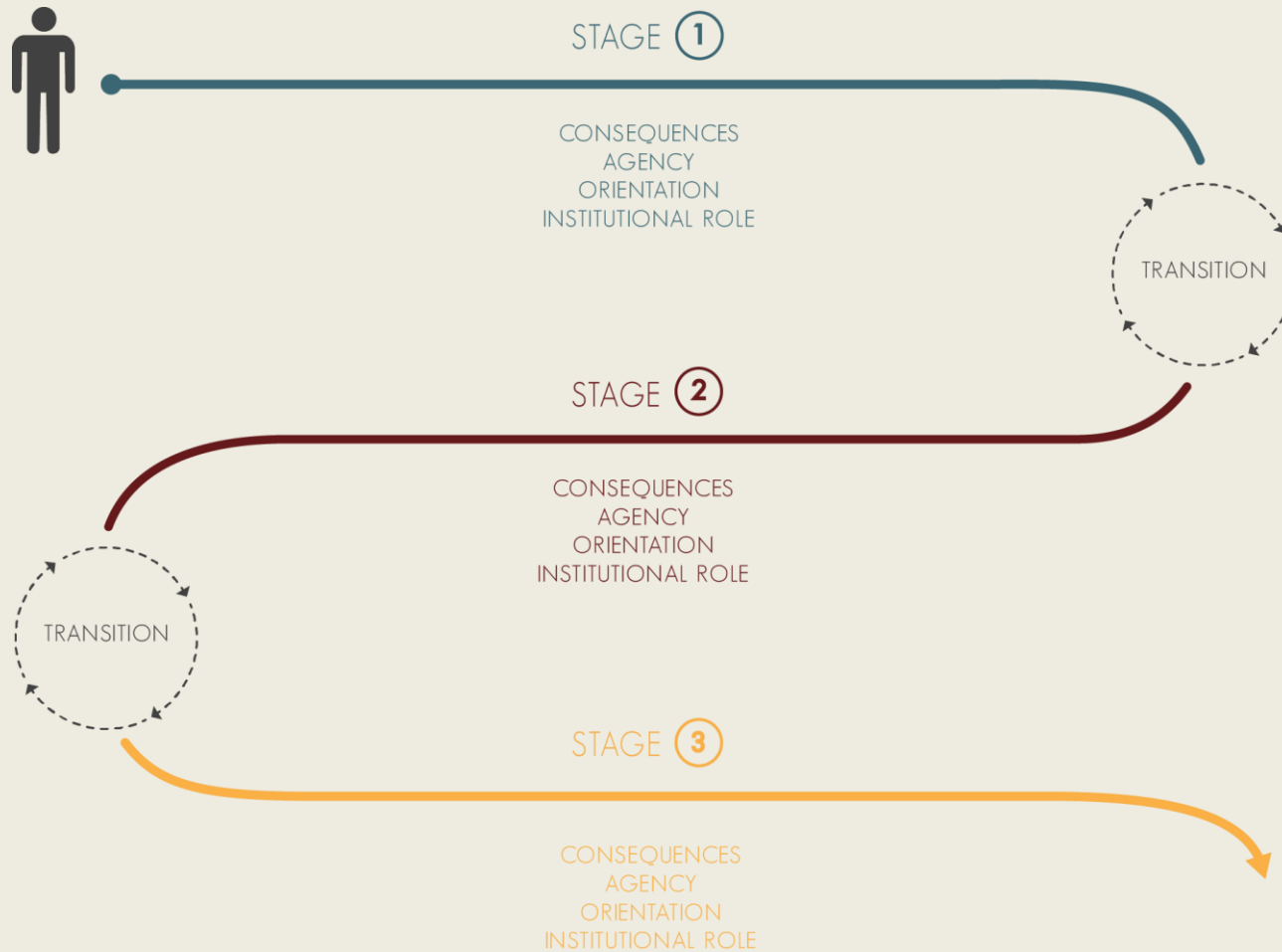
- 'Hvad der virker' afhænger af den måde en indsats oversættes og fortolkes på i praksis i relation til den kontekst hvori borgerne møder jobcenteret.
 - Som kritisk kompetent aktør besidder den enkelte borger unik viden, som er værdifuld i forsøget på at måle effekterne af en indsats.
-

Metodologisk udgangspunkt

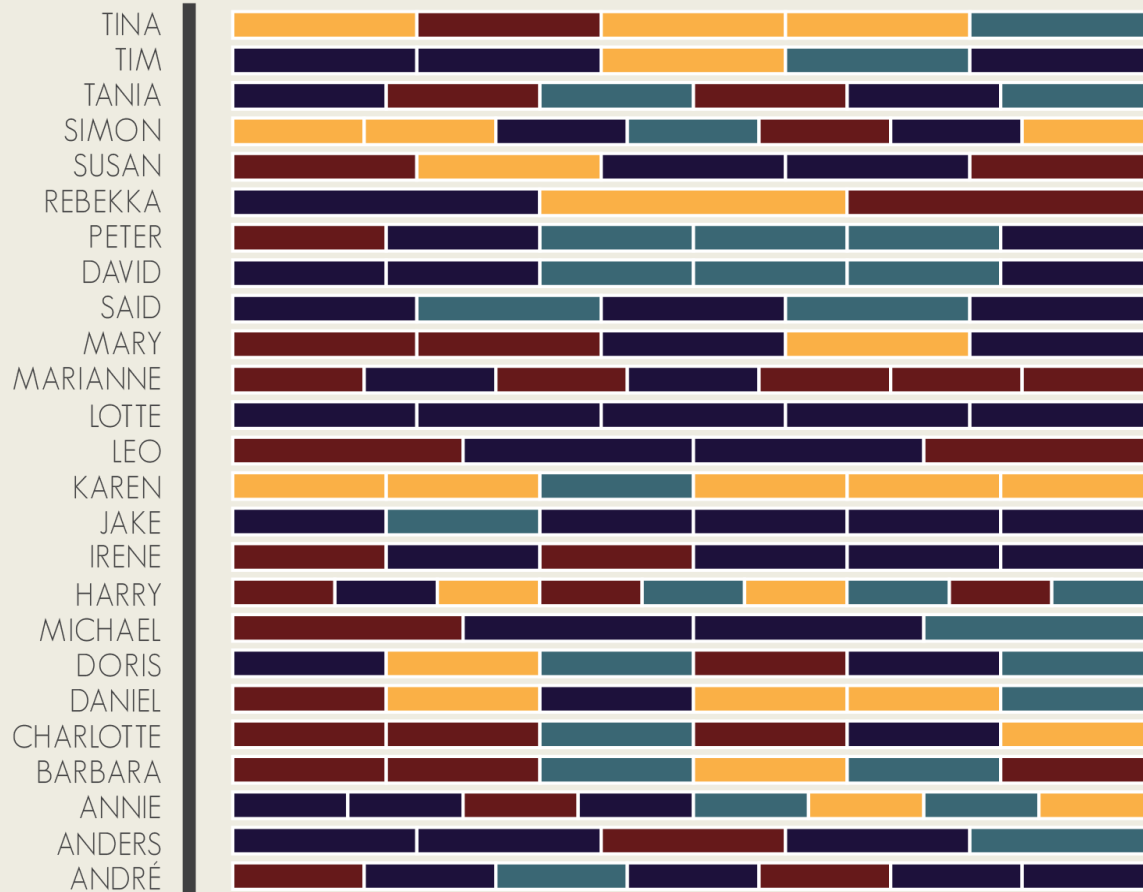
Et kvalitativt forløbsstudie af 25 aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere

- To år med gentagne interviews, observationer af borger-sagsbehandler interaktioner, uformelle samtaler mv.
 - Fokus på forandringer over tid i hverdagslivet, relationen til beskæftigelsessystemet, deltagelse i aktivering mv.
-

Analysemodel

Individuelle ledighedsforløb

Faser i ledighedsforløb

Fase	Vigtige kendetegn	Handlings- adfærd	Syn på systemet	Orientering
Fremgang	Sammenhæng, mestring af problemer og tro på egne evner	Handlings- orienteret	Samarbejds- partner	Klarhed over kortsigtede mål
Stilstand	Fragmentering, usikkerhed og afventende	Tilpasning	Barriere	Mudrede, uopnåelige mål
Tilbagegang	Isolation, skrøbelighed og meningsløshed	Modstand	Modstander	Nedgradering af forventninger
Afsporing	Uorden, resignation og destruktiv	Paralysering	Fjern	Retningsløs

Danneris, S. *forthcoming*. Ready to work (yet)? Unemployment trajectories among vulnerable welfare recipients (submitted to Qualitative Social Work January 2016)

Fremgang

Fase	Vigtige kendetegn	Handlings- adfærd	Syn på systemet	Orientering
Fremgang	Sammenhæng, mestring af problemer og tro på egne evner	Handlings- orienteret	Samarbejds- partner	Klarhed over kortsigtede mål

HENRIK

Midt i 30'erne
 Enlig og far på deltid
 Uddannet slagter
 Diagnosticeret med ADHD
 Sygemeldt med stress
 Udfordringer med at kontrollere alkoholforbrug

Fremgang

I: Hvad gør det ved dig, at der nu er det lys i sigte?

H: Jamen dette er jo lige præcist det som jeg altid har eftersøgt. Det der med, at nu har jeg en måde. Jeg har muligheden for selv at gøre noget aktivt for selv at komme fremad. Og det er jo endelig den jeg har fået i hånden nu, så jeg griber altså bare med begge hænder (...) Altså det er jo første gang i mange år, at jeg har haft mulighed for selv at gøre noget aktivt for at komme fremad (...). Drømmen er jo at efter den 01.08 så at få det job der. Men i det hele taget drømmer jeg om at, jeg har regnet ud på det at indenfor et år hvor jeg kan komme til at bo i et hus altså. Et rækkehus inkl. leje selvfølgelig. Og så skal min datter have sit lyserøde prinsesseværelse og vi skal til Lalandia og vi skal alle de der ting der som hun ikke kunne før. Lige pludseligt så skal hun bare få alle de der ting som jeg før håbede på at jeg kunne. Altså, så det bliver fedt. Og igen, jeg skal nok nå det. For jeg er 100 pct. sikker på at jeg møder hver eneste dag til den 01.08. og jamen min mester han er interesseret i mig, han er helt vildt interesseret. Han sagde til mig: "Henrik, når du kommer ind om morgenen, det smil du har på læben når du møder på arbejdet altså, det sælger altså bare kød". Han sagde til mig at det er ligesom om at når Henrik møder om morgenen så er han ligesom på fire Red Bull. Det er ligesom at hele afdelingen den bliver bare løftet. Jamen altså'.

Stilstand

Fase	Vigtige kendetegn	Handlings- adfærd	Syn på systemet	Orientering
Stilstand	Fragmentering, usikkerhed og afventende	Tilpasning	Barriere	Mudrede, uopnåelige mål

Susan

Midt 40'erne
Skilt og mor til to (en hjemmeboende)
Uddannet SOSU-hjælper
Syg ifbm. anden graviditet
På kontanthjælp i syv år

Stilstand

S: Jeg ville egentligt gerne bare snart have en afklaring på hvad skal jeg egentligt bruge mit liv på. Jeg har snart fødselsdag, der er ikke så lang tid til at man bliver 50 og så tænker jeg bare, hvad skal jeg bruge resten af mit liv på, ikke? Så længe man ikke har en afklaring på, hvad kan jeg holde til og jeg vil også gerne finde ud af, hvor kan jeg arbejde resten af min tid, ikke også. Hvad skal det være? Der er også stadigvæk nogle ting i livet jeg gerne vil med min datter. Jamen så længe at jeg ikke har nogen afklaring på hvor jeg står henne i mit liv, så synes jeg egentligt at jeg har svært ved at sætte nogle [mål, red.]. Så venter jeg bare til i morgen. (I: hmm)

I: Hvad tænker du der ville blive anderledes hvis du fik en afklaring?

S: Så tænker jeg at jeg ikke skulle have så meget kontakt med [navn på kommune]. Og jeg styrer mit eget liv. Det er det jeg håber.

Tilbagegang

Fase	Vigtige kendetegn	Handlings- adfærd	Syn på systemet	Orientering
Tilbagegang	Isolation, skrøbelighed og meningsløshed	Modstand	Modstander	Nedgradering af forventninger

MARIANNE

Sidst i 40'erne
 Enlig mor til psykisk sårbar teenagedreng
 Flere perioder på offentlig forsørgelse
 Flere kortere uddannelser og en ikke-færdiggjort lærerudd.
 Ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet
 Mindre fysiske gener efter trafikuheld for 5 år siden

Tilbagegang

Jamen jeg kan godt sige dig, flere gange der havde jeg faktisk sat min telefon at nu skulle jeg lige huske at ringe til dig. (Int ja.) Og så kom jeg bare til at tænke at nej, du magter.. jeg magtede det bare ikke, vel? Og så ville jeg ligesom ærligt indrømme at det føltes bare som et nederlag, fordi at sidst jeg snakkede med dig der var jeg faktisk helt sikker på at jamen, næste gang vi snakker sammen jamen så er jeg bare i job, ha. (I: hmm) Og det var bare ligesom om at jeg magtede bare ikke at skulle fortælle at.. (kvælningss lyd) ..ikke engang det samme humør vel. Det hele føltes bare fuldstændigt håbløst. Og det orker du bare slet ikke at snakke med nogen om, vel?'

Når jeg sidder til familiefesterne og folk spørger: 'Hvad laver du så?', 'Jamen jeg er kontanthjælpsmodtager' og langsomt så dukker billederne af fattig-Karina og dovne-Robert op i folks bevidsthed. Og når man så ydermere fortæller at man har været på kontanthjælp i 3½ år, så er man da tabt for omverdenen. Jeg har det sådan, jeg prøver at joke lidt med det og siger til folk: 'Prøv du lige og luk øjnene og sig: enlig mor, 47 år, overvægtig, på kontanthjælp og med et handicappet barn'. Jamen altså, det næste træk det er jo at købe en pose guldøl og gå ned og sætte mig på bænken og begynde at ryge cecil, ikke? Der er jo ikke anden vej for mig [smiler]. Og det syntes jeg er dybt tragisk, for det er jo ikke det jeg vil med mit liv. Men det er bare her jeg føler at jeg er parkeret i øjeblikket'.

Afsporing

Fase	Vigtige kendetegn	Handlings- adfærd	Syn på systemet	Orientering
Afsporing	Uorden, resignation og destruktiv	Paralysering	Fjern	Retningsløs

Simon

Slut 40'erne
Håndværkerbaggrund
Enlig
Fysisk nedslidt
Mere end 15 år på kontanthjælp

Afsporing

'Man går og er usikker hele tiden på hvad der så skal ske, ikke. Altså jeg synes jo jeg har været, jeg har både været i arbejdsprøvning, ikke. Og jeg har været i jobs, eller hvad hedder det, løntilskud, ikke. Og bliver kastet tilbage på kontanthjælp fordi kommunen ikke kunne finde ud af at give mig det fleksjob, som skolen egentlig havde tilbudt, at de gerne vil give mig, ikke? (...). Så jeg synes de har været en stor del af problemet jo. Altså. Og så er der jo selvfølgelig masser af andre.. Selvfølgelig økonomien, den trykker også når man er på kontanthjælp, ikke. Men også.. Jeg har en søn som jeg ikke ser ret meget, netop pga. økonomien også, ikke. Fordi hans mor kan jeg ikke rigtig være sammen med. Så når jeg skal være sammen med ham.. Han er nået 14 år, så han gider ikke rigtig at tage på weekend hos mig jo. Så når jeg skal se ham, så skal det være oppe hos hende, ikke. Og for det første tager turen 3,5 time hver vej med tog, ikke. Og det koster mig, ja togturen er så ikke det værste kan man sige, men vi har ikke nogen steder at være, så vi skal ud og sidde og spise et eller andet sted eller foretage os et eller andet og det koster jo penge alt sammen. Så på den måde er det jo temmelig presset også, ikke. Og så går jeg med ondt i ryggen og min arm hele tiden. Så alting i et stort sammensurium gjorde lige pludselig, at det bare blev for meget ikke. Og så måtte jeg så til sidst.. Ja så bukkede jeg så under og prøvede at tage livet af mig selv, ikke. Så..'

Kvalitetsparametre i beskæftigelsesindsatsen

Mening: skabes med afsæt i borgerens situation

Sammenhæng: på tværs af indsatser

Fremdrift: nu og over tid mod klart mål

Kvalitetsparametre i ledighedsfaser

FASE	Mening	Sammenhæng	Fremdrift
Fremgang	Understøt borgers egne forslag og initiativ	Handl hurtigt i stedet for at afsøge og igangsætte yderligere indsatser	Få tingene til at ske!
Stilstand	Forklaring på ventetid eller uvished om datoer for svar/næste skridt	Sagsbehandlerskift særligt kritisk	Tydelighed omkring hvad, der skal ske hvornår og hvem der gør hvad
Tilbagegang	Brug tid på at genopdage meningen sammen med borgeren	Du skal skabe sammenhængen for borgeren	Opstil overskuelige delmål sammen med borgeren – skab billeder af håb
Afsporing	Fokuser på de problemer, som borgeren oplever er altoverskyggende	Kortsigtet minerydning på tværs af indsatser (social, familie, beskæftigelse mv.)	(Gen)opbygning af tillid og relation til borgeren er afgørende

Afsluttende refleksjoner

1. Hvordan kan et borgerperspektiv på beskæftigelsesindsatsen være med til at forbedre indsatsen?
 2. Hvordan kunne mening, sammenhæng og fremdrift i højere grad fungere som kvalitetsparametre i jeres arbejde med borgere på kanten af arbejdsmarkedet?
 3. Hvilken faglighed er nødvendig for at kunne varetage en sådan indsats?
-

Tjekliste for beskæftigelsesfaglighed

1. Din kerneopgave er at skabe forandring i menneskers liv i retning mod arbejdsmarkedet
2. Individuel tilgang og skræddersyede løsninger ift. jobmuligheder
3. Mening skaber du sammen med borgeren
4. Tro, håb og retning ift. en plads på arbejdsmarkedet
5. Hav fokus på progression ift. arbejdsmarkedet
6. Arbejdsmarkedsparathed skabes især på virksomhederne
7. Tilbyd virksomhederne et kompetent partnerskab
8. Målrettet uddannelse og opkvalificering kan bane vej til job
9. Den røde tråd på tværs af indsatser og tid skal sikres og sigter mod job
10. Tillidsbaseret og troværdig relation skaber resultater

Kontaktoplysninger

Sophie Danneris

Ph.d. stipendiat

Aalborg Universitet & Væksthuset

M: (+45) 40432667

Email: sophiedj@socsci.aau.dk

www.bipphd.wordpress.com
